

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. I. 20.353/2013/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Czirmes György ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Imre András ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve (címe) alperessel szemben szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 6.P.20.803/2012/36. számú ítélete ellen a felperes 38., az alperes 39. sorszám alatt előterjesztett fellebbezései folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

2008. júniusában a felperes tulajdonában állt a belterület **d1** helyrajzi számú ingatlan, amelyre az **X** Nyrt. javára kölcsöntartozás alapján jelzálogjog volt bejegyezve.

A felperes az **X** Nyrt. felé fennálló tartozásának a megfizetése végett az ingatlanra az alperessel pénzügyi lízingszerződést és ahhoz kapcsolódó adásvételi szerződést kötött.

A 2008. június 23. napi dátummal létrejött, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt adásvételi szerződés értelmében a felperes az ingatlan tulajdonjogát 12 000 000 Ft vételár ellenében az alperesre ruházta át. A vételár megfizetése a szerződés szerint úgy történt, hogy abból 6 316 528 Ft összeget az alperes közvetlenül átutalt az **X** Nyrt. részére, 456 000 Ft összeget a szerződéskötéssel felmerült költség és illeték költség címén beszámított, 427 472 Ft összeget a felperes részére kifizetett, míg a fennmaradó 4 800 000 Ft összeget a lízingszerződés önerejeként számolta el. Az adásvételi szerződés alapján az ingatlanra az alperes tulajdonjoga bejegyzésre, az **X** Nyrt. javára bejegyzett jelzálogjog pedig törlésre került.

A peres felek között 2008. június 17. napi dátummal létrejött, ugyancsak teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt pénzügyi lízingszerződés I. pontja értelmében az alperes mint lízingbeadó az ingatlant a felperes mint lízingbevevő részére a szerződésben és az üzletszabályzatban meghatározott feltételekkel zárt végű pénzügyi lízingbe adta. Az I.2. pont szerint a lízingtárgy vételára 12 000 000 Ft, a finanszírozott összeg 7 200 000 Ft, az önerő 4 800 000 Ft. A finanszírozott összeg nyilvántartási pénzneme svájci frank, a havi lízingdíj pénzneme magyar forint, a kamatfelár 5,3 %, amelynek mértékét a lízingbeadó jogosult egyoldalúan módosítani a pénz vagy tőkepiaci változások, a refinanszírozási költségei változása, az ügyfél vagy a lízingügylet kockázati besorolásának változása esetén.

A II.3. pont szerint lízingbevevő tudomásul veszi, hogy a havi lízingdíjak, valamint a tartozás az üzletszabályzatban meghatározottak szerint, így különösen az üzletszabályzat 8.1.7., 8.1.11., 8.1.12., 9.1.1 - 9.1.3., 9.1.5., 9.1.6., 21.1.1. - 21.1.5. pontjaiban meghatározottak szerint változhat, továbbá a havi lízingdíj összeg változhat kamatfelár módosulása következtében is. A lízingbevevő tudomásul veszi azt is, hogy a szerződés elválaszthatatlan részét képező kockázatfeltáró nyilatkozatban meghatározott potenciális veszteségeket és költségeket szintén ő viseli, melyek szintén hatással lehetnek a havi lízingdíj, illetve a lízingdíj tőketartozás összegére.

A II.4. pont szabályozta többek között a fizetési kötelezettség nem teljesítése, mint súlyos szerződésszegés okán az alperes felmondási jogát, a felperes felmondási jogát a szerződés nem rendezte.

A IV.1. pont szerint a lízingszerződés alapján a felek között létrejött jogviszony általános szerződési feltételeit az üzletszabályzat tartalmazza. A lízingbevevő tudomásul veszi és elfogadja, hogy az üzletszabályzatot és a hirdetményt a lízingbeadó jogosult egyoldalúan megváltoztatni. A IV.2. pont szerint a felek az üzletszabályzatot és ezek módosításait, a lízingbeadó mindenkor hirdetményét a lízingszerződés és a lízingszerződéssel létrehozott jogviszony elválaszthatatlan részévé teszik, a hirdetmény a lízingszerződés elválaszthatatlan 1. számú mellékletét, a kockázatfeltáró nyilatkozat a lízingszerződés elválaszthatatlan 2. számú mellékletét képezi. A lízingbevevő a lízingszerződés aláírásával tanúsítja, hogy az üzletszabályzatot, valamint a hirdetmény tartalmát megismerte, és azt is, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot külön figyelemfelhívást követően alaposan átolvasta, megértette és elfogadja. A szerződés dátumozása előtti szöveg szerint a lízingbevevő a lízingszerződés aláírásával kijelenti, hogy a jelen lízingszerződést, illetve annak mellékleteit, továbbá az üzletszabályzatot, a hirdetményt és a központi hitelinformációs rendszerre vonatkozó tájékoztatást elolvasta, megértette, elfogadta, azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el.

Az alperes által kibocsátott, a szerződés megkötésekor hatályos pénzügyi lízingtevékenységre vonatkozó üzletszabályzatnak a fogalom-meghatározásokat tartalmazó I. pontja rögzítette - többek között -, hogy a kamatláb jelenti az adott kamatperiódusra vonatkozó azt az éves kamatlábat, amely a kamatbázis és a kamatfelár összege; a kamatfelár jelenti a kamatláb egyik elemét, amelynek éves százalékban kifejezett mértéke a lízingszerződésben kerül meghatározásra; a kamatbázis jelenti a mindenkor hirdetményben meghatározott időtartamra jegyzett - többek között - deviza lízing és deviza alapú lízing esetében CHF LIBOR-t.

Az üzletszabályzat 8.1.3. pontja szerint egy adott kamatperiódusra vonatkozó havi lízingdíj áll egyrészt tőkerészből, kamatrészből, illetőleg az esetleges adókból, valamint deviza alapú lízing esetében a havi korrekciós tételekből. A 8.1.7. pont értelmében a lízingbeadó jogosult a kamatlábat megváltoztatni abban az esetben, ha valamely jegyzési napon a kamatbázis nem áll rendelkezésre, CHF LIBOR esetében londoni idő szerint délelőtt 11 órakor vagy a körül nem áll rendelkezésre, illetve az írott (Napi Gazdaság, Világgazdaság) és/vagy az elektronikus (Bloomberg, Telerate) sajtóban, illetve a jegyzési napon a lízingbeadó megállapítja, hogy a jegyzés nem tükrözi pontosan a valós piaci helyzetet feltéve, hogy a megnövekedett költségekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak. Ebben az esetben a lízingbeadó a lízingbevevőt a kamatláb változásának tényéről, és az alkalmazandó kamatlábról értesíti.

A 8.1.11. pont alapján a lízingbevevő tudomásul veszi, hogy a lízingszerződésben meghatározott kezdő havi lízingdíj kalkulált, a fizetendő havi lízingdíj mértéke nem állandó, azok a finanszírozási dokumentumokban foglalt rendelkezések szerint módosulhatnak, így különösen a kamatbázis mértékének jegyzési napoktól függő automatikus változása, deviza alapú lízing esetében az árfolyamváltozás, továbbá a kamatláb változásának, valamint az adók és költségek változásának, valamint a megnövekedett költségek, adó alapjának felbruttósítására vonatkozó rendelkezések alkalmazásának függvényében.

A 9.1.6. pont szerint amennyiben a lízingszerződés aláírását követően bármilyen jogszabály-értelmezési vagy jogszabály-alkalmazási változás és/vagy tőke-megfelelési előírásoknak való megfelelés érdekében, bármely központi banki, vagy egyéb pénzügyi vagy más illetékes hatóság pénzügyi intézményekre általában alkalmazandó szabályozása alapján a lízingbeadó részéről többletköltséget okoz, a lízingbeadó számára a lízingszerződés szerinti pénzügyi lízing nyújtásával vagy fenntartásával kapcsolatban, illetve a lízingbeadó és a lízingbevevő között létrejövő szerződés megkötésével, a szerződésből eredő kötelezettségek vállalásával, fenntartásával vagy teljesítésével összefüggésben, vagy a szerződés szerinti szolgáltatás nyújtásával, fenntartásával kapcsolatos költségei a lízingbeadónak megnövekednek vagy nem képes elérni azt a tőkemegtérülést, amelyet elérhetett volna, ha nem kötötte volna meg a lízingszerződést, nem vállalta volna vagy tartaná fenn a lízingszerződés szerinti kötelezettségeit, abban az esetben a lízingbeadó a lízingbevevő részére eljuttatott értesítéssel jogosult a felmerült többletköltséget a lízingbevevőre továbbhárítani (megnövekedett költségek). Megnövekedett költségek esetén a lízingbeadó köteles a lízingbevevőt értesíteni, és egyúttal közölni annak várható nagyságát.

A felperes az üzletszabályzat valamennyi oldalát aláírta, majd két tanú aláírásával ellátott olyan, ugyancsak saját maga által is aláírt nyilatkozatot tett, amelyben kijelentette, hogy az üzletszabályzatot, annak mellékleteivel együtt elolvasta, az abban foglaltakat megértette, így különösen az üzletszabályzat fogalom-meghatározások, fizetési kötelezettségek, fizetések teljesítésének módja, adatvédelem és adatkezelés, valamint különösen a kockázatfeltárás részét és az abban foglalt figyelemfelhívásokat; az üzletszabályzattal kapcsolatosan az alperes részére kérdéseket tehetett fel, amelyekre az alperes szakértő választ adott.

A felperes a pénzügyi lízingszerződés megkötésével egyidejűleg a szerződés rendelkezéseit tartalmazó, közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett, amely záradéka szerint: „En, alulírott közjegyző-helyettes ezt az okiratot elkészítettem, az ügyfél előtt felolvastam, elolvasásra rendelkezésre bocsátottam, tartalmát megmagyaráztam, mire az ügyfél az okiratot akaratával mindenben egyezőnek jelentette ki, és saját kezűleg aláírta.”

A felperes a lízingszerződés megkötésével egyidejűleg kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt, amely tartalmazta többek között, hogy az alperes különösen felhívja ügyfelei figyelmét, hogy a kamatbázis mértéke nem minősül állandó mértékűnek, az adott devizanemhez rendelt kamatbázis a jegyzési napok függvényében automatikusan változik. Kiemelten felhívta ügyfelei figyelmét, hogy az egyes havi lízingdíjak nem állandó mértékűek, azok többet között az árfolyamok, illetőleg a kamatbázis mértékének változása függvényében változhatnak. A deviza lízing és a deviza alapú lízing közös jellemzője, hogy a lízingbevevő devizában tartozik, azaz a lízingdíj tőketartozás ezen esetekben egy deviza összeg, függetlenül attól, hogy a lízingbevevő forintban vagy devizában köteles a havi lízingdíjat megfizetni az alperesnek. A vonatkozó kamatláb minden esetben az adott devizanemhez igazodik. A folyósítás, azaz a vételár megfizetése forintban történik, erre tekintettel a finanszírozott összeg, mint forint összeg alapulvételével - a lízingbevevőt terhelő - a folyósítás napján érvényes kezdő lízingdíj tőketartozás, mint deviza összeg a bázis árfolyam alapulvételével rögzül, azaz a bázis árfolyam mértékétől függően - amely a lízingszerződés megkötését követően a folyósítás napjáig természetesen változhat (növekedhet és csökkenhet is) - kerül meghatározásra a lízingbevevő lízingdíj tőketartozása. Az alperes felhívta ügyfelei figyelmét, hogy a lízingbevevőnek az előbbieken meghatározottak szerint, tehát az árfolyam változásának kockázatával kell számolnia.

A lízingszerződés megkötését követően az alperes a kamatfelár mértékét egy alkalommal, 2009. január 5. napi hatállyal módosította a felperes hátrányára, amikor 2,4 % mértékkel növelte.

2010. február 16. napján a fizetési kötelezettség elmulasztása miatt az alperes a lízingszerződést felmondta, majd a felperessel szemben lakás kiürítése iránt végrehajtási eljárást kezdeményezett, a végrehajtás megszüntetése iránt pedig a felperes terjesztett elő keresetet, a per a Debreceni Járásbíróság előtt 50.P.20.764/2013 számon van folyamatban. A bíróság a végrehajtást, majd - jelen per jogerős határozattal történő befejezéséig - a per tárgyalását felfüggesztette.

A felperes keresetében elsődlegesen kérte a lízingszerződés egésze érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását, a jövőre vonatkozóan érvényessé nyilvánítását úgy, hogy a felperest a jövőre nézve havi fix 56 070 Ft összegű lízingdíj fizetési kötelezettség terheli, a felperesi túlfizetést pedig az alperes a felperes javára köteles elszámolni. Másodlagosan kérte a lízingszerződés részleges érvénytelenségének a megállapítását, és annak jogkövetkezményeként a részben érvénytelen szerződés ítélethozatalig történő hatályossá

nyilvánítását, az érvénytelen szerződési pontok megsemmisítésével a jövőre egyben érvényessé nyilvánítását úgy, hogy a felperest a jövőre nézve havi fix 56 070 Ft összegű lízingdíj fizetési kötelezettség terheli, a felperesi túlfizetést pedig az alperes a felperes javára köteles elszámolni. Harmadlagosan kérte 2010. február 1. napjától kezdődő hatállyal a szerződés bírósági módosítását úgy, hogy a felperest terhelő havi lízingdíj mértéke 56 070 Ft azzal, hogy a kamat, a díj és a költségek egyoldalúan nem módosíthatóak. Negyedlegesen kérte annak a megállapítását, hogy lehetetlenülés miatt a lízingszerződés 2010. január 1. napján megszűnt.

Az alperes ellenkérelmében a felperes valamennyi jogcímen előterjesztett keresetének az elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a peres felek között a 2008. június 17. napján létrejött pénzügyi lízingszerződésnek a „kamatbázisra” vonatkozó rendelkezései nem váltak a szerződés részévé, míg a szerződésnek az alperest a „kamatfelár” egyoldalú módosítására feljogosító rendelkezései, valamint a szerződésre vonatkozó „Pénzügyi Lízing Tevékenységre Vonatkozó Üzletszabályzat”-nak az alperest költségek egyoldalú áthárítására jogosító 9.1.6. pontjának rendelkezései érvénytelenek. Megállapította, hogy a fenti szerződéses kikötések 2008. június 17. napjától nem jelentenek kötelezettséget a felperesre nézve, továbbá, hogy a felek közötti lízingszerződés e kikötések mellőzésével egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Úgy rendelkezett, hogy a peres felek a perrel felmerült költségeiket maguk viselik. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 36 000 Ft összegű le nem rótt eljárási illetéket.

Az ítélet indokolása szerint a peres felek között a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 2. számú mellékletének 1.11. pontja szerinti pénzügyi lízingszerződés jött létre, amelynek valamennyi rendelkezése, annak az elhelyezésétől függetlenül, a Ptk. 685. §-ának e) pontja szerinti fogyasztói szerződéses rendelkezésnek, továbbá a Ptk. 205. és 209. §-ai szerinti általános szerződési feltételeknek és egyben fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek minősülnek.

Az elsőfokú bíróság alaposnak találta a keresetnek azt a részét, amely szerint a kamatbázisra vonatkozó rendelkezések nem váltak a szerződés részévé. A lízingszerződés kamatként csak és pusztán azt tünteti fel, hogy: „Kamatfelár: 5,3 %”. Sem a szerződés, sem a közjegyző tájékoztatási kötelezettségével érintett okirat sem tartalmaz utalást arra vonatkozóan, hogy a kamatfizetési kötelezettség valójában két részből tevődik össze, a kamatfelár mellett az ügyfél által fizetendő kamatnak van egy olyan része is, amelyről a szerződés hallgat. Ehhez képest az Üzletszabályzat különböző helyeken elhelyezett különböző rendelkezéseinek tüzetes és alapos, sőt kifejezetten csak a célirányos tanulmányozása után nyerhető az a felismerés, hogy a kamatfizetési kötelezettség valójában nem a szerződésben rögzített mértékében, 5,3 %-ként megjelölt kamatban manifesztálódik, hanem annak két összetevője van, amelyből pusztán az egyik a szerződésekben megjelenített kamatfelár. Az üzletszabályzat a fogalom-meghatározások körében rögzíti ugyanis, hogy a kamatláb a kamatbázis és a kamatfelár összege, valamint

hogy a kamatbázis jelenti a deviza lízing és deviza alapú lízing esetében a CHF LIBOR-t. Az üzletszabályzat egyéb rendelkezései alapján nyerhető az a felismerés, hogy a fogyasztó kamatként valójában a kamatláb megfizetésére köteles. Az adott szabályozásra ugyanakkor az üzletszabályzat semmilyen jellegű figyelemfelhívást nem tartalmaz. A fogyasztó ügyfél által a szerződés megkötésével vállalt tényleges kamatteher szerződéskori mértéke azonban még a szerződés, a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat, az üzletszabályzat rendelkezései együttes tanulmányozása alapján sem deríthető fel. A hatályos Hirdetmény tartalmazza, hogy a kamatbázis svájci frank alapú lízing esetén háromhavi CHF LIBOR, tehát a ténylegesen fizetendő kamat szerződéskori konkrét mértéke még a négy külön okiratban elhelyezett rendelkezések együttes tartalma alapján sem ismerhető fel. Szokásos szerződési gyakorlattól lényegesen eltér az a szerződéses konstrukció, amelyben az általános szerződési feltétel alkalmazója a fogyasztó által fizetendő kamatterhet úgy határozza meg, hogy a kamatot két részre bontja, a konkrét szerződésben kizárólag a kamat egyik összetevőjét tünteti fel, továbbá a szokásos szerződési gyakorlattól lényegesen eltérő az a konstrukció, amelyben az általános szerződési feltétel alkalmazója olyan blankettacsomagot alkalmaz, mely négy különböző okiratba foglalt különböző rendelkezések egybeolvasásával teremt pusztán lehetőséget az ügyfelet ténylegesen terhelő kamat összetevőinek és mértékének a megismerésére. A Ptk. 205/B. §-a (2) bekezdése alapján az alperesnek erről a felperest külön tájékoztatnia kellett volna, a feltételek csak akkor válhattak volna a szerződés részévé, ha azt az alperes a külön figyelemfelhívó tájékoztatást követően kifejezetten elfogadta volna. A figyelemfelhívó tájékoztatásra az alperes részéről nem került sor, amelynek jogkövetkezményeként a kamatbázisra vonatkozó általános szerződési feltételek nem váltak a felek közötti szerződés részévé. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat szövege azt a felszínes látszatot keltette, mintha az alperes a kamatbázis tekintetében meg kívánna felelni a Ptk. 205/B. §-a (2) bekezdésében foglaltaknak, ám noha a kamatbázis mértékének lehetséges változására a figyelmet felhívja, tartalmilag épp a lényegre vonatkozóan nem nyújt tájékoztatást, éppen azt a kérdést nem fedi fel, hogy az ügyfél által fizetendő tényleges kamat több összetevőből áll. Erre figyelemmel a Kockázatfeltáró nyilatkozat külön figyelemfelhívó tájékoztatásként nem értékelhető. Rámutatott továbbá arra is, hogy eltérő jogi megítélés esetén a kamatbázisra vonatkozó rendelkezések a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése szerint érvénytelenek lennének, mivel az a körülmény, hogy a szerződés kamatbázisra, mint a ténylegesen fizetendő kamat egyik összetevőjére vonatkozó és különböző okiratokban elhelyezett rendelkezései a fogyasztó felperes számára szükségképpen nem világosak, és ezzel számára a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértésével olyan egyoldalú kötelezettséget keletkeztetnek, melyet a fogyasztó a szerződés megkötésekor nem ismerhetett fel és amely egyoldalúan és indokolatlanul kiszolgáltatott helyzetbe kényszeríti. Az érvénytelenség jogkövetkezménye pedig azonosan alakulna.

Az elsőfokú bíróság alaposnak találta a keresetnek azt a részét, amely a szerződésnek az alperest a kamatfelár egyoldalú rendelkezései érvénytelenségének a megállapítását kérte. Ebben a körben - hangsúlyozva a szerződéskötés időpontjában hatályos jogszabályi környezetet - a Kúria 2/2012.(XII.10.) PK véleménye iránymutatását hívta fel. Rámutatott mindenekelőtt arra, hogy a perbeli lízingszerződésnek az alperes egyoldalú szerződésmódosítását lehetővé tevő rendelkezései ok-listát tartalmaznak, formálisan a Hpt.

hatályos, 210. §-a (3) bekezdésének megfelelnek, ezért jogszabályba ütközőnek nem minősülnek, ebből az okból nem érvénytelenek. Ugyanakkor az érintett szerződési kikötések nem felelnek meg a tételes meghatározás, az objektivitás, az arányosság, az átláthatóság, valamint a szimmetria elvének. Olyan általános jellegű globális szabályozást tartalmaz, mely „a pénz- vagy tőkepiaci változások” teljes körére, differenciálás nélkül lehetővé teszi az alperes számára a fogyasztó ügyfél érintő hátrányos, egyoldalú szerződésmódosítást. Miután pedig a pénz- vagy tőkepiaci viszonyok változásán belül semmilyen konkretizálásra nem kerül sor, a szerződő ügyfél abban indokolatlanul és egyoldalúan hátrányos kiszolgáltatott szerződéses pozícióba kerül, amelyben az alperes gyakorlatilag a pénz- vagy tőkepiaci viszonyok bármilyen területét érintő kamatterhet kiszámíthatatlanul, önkényesen és érdemi kontroll lehetősége nélkül módosíthatja. A szerződéses rendelkezés az alperest bizonyos körülmények változása esetére jogosítja fel egyoldalú módosításra, annak rögzítése nélkül, hogy az adott körülmények milyen előjelű vagy mértékű változása alapozza meg a szerződésmódosítást. A körülmény megítélését az alperes egyoldalú belátására, megítélésére hagyja. A megjelölt ok-lista tételeinek változása esetére általános jelleggel, differenciálás és arányosítás nélkül teszi lehetővé az ügyfél számára a hátrányos, egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét. A rendelkezés nem biztosítja a fogyasztó számára annak előreláthatóságát, hogy a szerződésben rögzített körülmények milyen változása esetén, milyen mértékben kerülhet sor a terhei növekedésére. Semmilyen paramétert nem rögzít arra vonatkozóan, hogy az ok-listában feltüntetett körülmények bármely változása esetén és ahhoz igazodva milyen mértékű kamatnövekedést idézhet elő a szerződésmódosítás. A fogyasztó szerződő fél számára a jövőbeli egyoldalú alperesi szerződésmódosítás tartalma előre ki nem számítható és nem kontrollálható. A rendelkezés nem tartalmaz szerződési kötelezettséget az alperesi oldalon arra vonatkozóan, hogy a kikötésben rögzített ok-lista elemeit érintő és az ügyfélre kedvezőbb változások esetén akár alperesi egyoldalú szerződésmódosítás formájában, akár más módon, a kamat tekintetében a fogyasztó javára szerződésmódosításra kerüljön sor. Így az alperes kizárólag jogot szerez, amellyel belátása szerint akár önkényesen élhet, ám kötelezettséget nem, a szerződő ügyfél pedig kizárólag kötelezettséget szerez, ám jogot nem. Az alperes által alkalmazott szerződéses kikötés azt a látszatot kelti, mintha minimálisan meg kívánna felelni a Hpt. 210. §-a (3) bekezdésében rögzített jogalkotói elvárásnak, ám valójában tartalmilag üres. Ezért az elsőfokú bíróság a szerződésnek a kamatfelár tekintetében az alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezéseinek érvénytelenségét a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján megállapította. Az érvénytelenség jogkövetkezménye az, hogy az alperes az adott rendelkezés alapján érvényesen a szerződést egyoldalúan módosítani nem jogosult, azaz az egyoldalú szerződésmódosítási jognyilatkozatok szükségképpen érvénytelenek, azokból jogok és kötelezettségek érvényesen nem keletkeztek.

Az elsőfokú bíróság alaposnak találta a keresetnek azt a részét, amely az üzletszabályzat az alperest a költségek egyoldalú áthárítására jogosító 9.1.6. pontja érvénytelenségének a megállapítását kérte. Rámutatott arra, hogy a jövőben esetlegesen felmerülő és előre nem ismert költségek tekintetében a rendelkezés nem felel meg a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, hiszen kizárólag az alperesi oldalon felmerülő többletköltségek egyoldalú, a fogyasztóra történő hárítását alapozza meg, és ezzel a szerződésből származó jogokat és kötelezettségeket egyoldalúan és indokolatlanul a felperesi fogyasztó hátrányára

rendezi. Ezért az elsőfokú bíróság a rendelkezés érvénytelenségét a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján megállapította. Ezáltal az alperes a megnövekedett költségekre vonatkozó rendelkezés alapján a felperessel szemben nem jogosult érvényesen költség áthárítására, ilyen költségre vonatkozó fizetési követelés érvényesítésére.

Az elsőfokú bíróság indokolásában kifejtette, hogy az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy az érvénytelen szerződéses rendelkezés nem alkalmas joghatás kiváltására. Erre tekintettel az ítélet rendelkező részében rögzítette, hogy az érvénytelennek minősülő kikötések a szerződés megkötésének időpontjától nem jelentenek kötelezettséget a felperesre nézve, egyben, hogy a felek közötti szerződés az érintett kikötések mellőzésével egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket. Ezt meghaladóan a felperes jogkövetkezményekre vonatkozó kereseti kérelmét nem találta alaposnak. A Ptk. 237. §-ának (2) bekezdését akkor lehet alkalmazni, ha az eredeti állapot helyreállítása kizárt. A perbeli esetben azonban az eredeti állapot helyreállítása, azaz a teljesített szerződéses fizetési kötelezettségek visszatérítése lehetséges, így a szerződés hatályossá nyilvánítására nem kerülhet sor. Az érvényessé nyilvánításra pedig azért nincs lehetőség, mert az érvénytelenség nem a bíróság által megszüntethető, kiküszöbölhető érvénytelenségi okban áll. A 2/2012. PK vélemény 8. a) pontja kategorikusan kizárja, hogy a bíróság az érvénytelen szerződéses rendelkezés helyett új, a felek közötti jogegyenlőséget helyreállító szerződéses kikötést állapíthatna meg. A jogkövetkezményi körre vonatkozó ítéleti rendelkezés alapján az alperesnek elszámolást kell készítenie a felperest terhelő fizetési kötelezettségekről, a felperesi tényleges teljesítésekről és azok elszámolásáról; a felek jogviszonya az elszámolás eredményéhez képest ítéltető meg.

Az elsőfokú bíróság a kereset további érvénytelenségi hivatkozásokat tartalmazó részét a következők szerint nem találta alaposnak:

A felperes hivatkozott arra, hogy a lízingszerződés megkötésének időpontjában az ingatlan még nem volt az alperes tulajdonában, ezért a szerződés a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése és 207. §-ának (5) bekezdése szerint semmis. Ezzel szemben, noha az adásvételi szerződést a felek kronológiailag későbbi időpontban kötötték meg, a szerződéses rendelkezések tartalma alapján az adásvételi szerződés és a lízingszerződés tartalmilag összefüggő egységes jogviszonyt képez, az adásvételi szerződés megkötésének egyetlen célja a lízingszerződés létrejötte, a szerződések megkötésének kronológiája ezért jogszabályba ütközést nem valósít meg. Egyébként sem minősülne érvénytelenségi oknak az a körülmény, hogy a lízingszerződés megkötésének időpontjában az alperes a lízingtárgy tulajdonjogával még nem rendelkezett, jogszabály ugyanis nem tiltja, hogy a fél olyan dolog tulajdonjogának átruházására kössön szerződést, amely a szerződéskötés időpontjában még nem áll tulajdonában.

A felperes hivatkozásával szemben a deviza alapú lízingszerződés konstrukciója a szerződés megkötésének időpontjában nem ütközött jogszabályi rendelkezésbe. A deviza alapú elszámolásra vonatkozó rendelkezések ezért önmagukban ezen okból nem érvénytelenek.

A felperes hivatkozásával szemben az a körülmény, hogy a szerződés fogyasztói szerződésnek minősül, a rendelkezései egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételek, nem a szerződési feltételek érvénytelenségének a jogkövetkezményét vonják maguk után, hanem azt, hogy az adott feltételre irányadó jogszabályi rendelkezések nem alkalmazhatók.

A felperes hivatkozott az érvénytelenséget megalapozó alperesi tájékoztatási kötelezettség elmulasztására. Az elsőfokú bíróság úgy találta, hogy az alperes a deviza alapú lízingszerződés tekintetében a Hpt. 203. §-ának (6) és (7) bekezdései szerinti tájékoztatási kötelezettségének a „Kockázattelátoló nyilatkozat” címzésű okiratban eleget tett. A tájékoztató a deviza alapú ügylet lényegét és az árfolyamváltás kockázatát illetően kellő terjedelmű és világos. Az alperest az árfolyamváltás megbecsülésére vonatkozó kötelezettség nem terhelte, az pedig csupán felperesi fikció, hogy már a szerződéskötéskor ismeretében lett volna a forint - svájci frank árfolyamának a későbbiekben bekövetkezett drasztikus változásai prognózisának.

A felperes álláspontja szerint az üzletszabályzat a szerződés részévé nem vált. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felperes mind a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt lízingszerződésben, mind a közokiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozatában, mind magára az üzletszabályzatra vezetett és teljes bizonyító erejű magánokirati formában megtett írásbeli nyilatkozatában kellő mértékben előadta, hogy az üzletszabályzatot megismerte és azt magára nézve kötelezően elfogadta, ezzel a Ptk. 205/B. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott feltételek teljesültek, az üzletszabályzatba foglalt általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak.

A felperesi állásponttal szemben a Hpt. 78. §-ának (4) bekezdése rendelkezései a per eldöntése szempontjából jelentőséggel nem bírtak. Adott jogszabályi rendelkezések a pénzügyi intézmény prudens működésére vonatkozó szabályozás körében kerültek elhelyezésre, a pénzügyi intézetek belső működésének, gazdálkodásának szabályozási körébe tartoznak, nem állnak összefüggésben a szerződések egyedi tartalmi rendelkezéseivel, tehát az előírás esetleges megsértése sem eredményezné a szerződés érvénytelenségét.

A felperes állította, hogy a szerződés a Ptk. 231. §-ának (1)-(2) bekezdéseibe ütközik. A jogszabályi rendelkezés értelmében a pénztartozást a teljesítés helyén érvényben lévő pénznemben kell megfizetni, más pénznemben meghatározott tartozást pedig a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a jogszabályi rendelkezés nem kógens, az attól történő eltérést nem tiltja, tehát az eltérő tartalmú rendelkezés jogszabályba nem ütközik.

A felperes álláspontjával szemben a forint árfolyama a svájci frankkal szemben jogszabályi rendelkezés alapján rögzítve nem volt.

Az elsőfokú bíróság úgy találta, hogy a kereseti hivatkozással szemben a közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozat szerződéskötési feltételként való megkövetelése az alperes részéről nem ütközött jogszabályi rendelkezésbe. A

közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 1. §-ának (1) bekezdése, 111. §-ának (1) bekezdése és 112. §-ának (1) bekezdése alapján a közhitelesség a szerződésben részes fél oldalán hátrányként nem értékelhető, hiszen éppen azt a célt szolgálja, hogy a jogviták megelőzése érdekében a felek pártatlan jogi szolgáltatásban részesülhessenek.

A felperesi kereseti hivatkozás kiterjedt arra is, hogy a szerződés egyes, a keresetlevélben konkrétan megjelölt pontjai érvénytelenek, mert egyoldalú szerződésmódosítást, árfolyamkockázat áthárítást, illetve a kamaton kívül fel nem számítható költségeket tartalmaznak, továbbá a kamatokat, költségeket és díjakat egyoldalúan módosítják. Az egyoldalú szerződésmódosítási jogot lehetővé tevő egyes rendelkezéseket az elsőfokú bíróság részben érvénytelennek találta, a sérelmezett további szerződéses rendelkezések - így a szerződéskötési díj és az illeték költség, a szerződés megszűnésére és azon belül a felmondásra vonatkozó szabályozás, a szerződés megszűnéséhez kapcsolódó elszámolás, a jogügylet deviza alapú elszámolása, az árfolyamkockázat áthárítása - olyan, a Ptk. 200. §-ának (1) bekezdésén alapuló rendelkezések, amelyek a diszpozitív jogszabályi szabályozás mellett megengedettek és jogszerűek.

A felperesi kereset szerint érvénytelen a teljes üzletszabályzat, mert a kamatot, a díjakat, a költségeket érintően a jogszabályi feltételek ellenére egyoldalú módosítási lehetőségeket biztosít az alperesnek, továbbá a kamaton kívül más költség és díj megfizetésére is lehetőséget nyújt, valamint ahhoz nem kapcsolódott a Ptk. 205. §-ának (5) bekezdése szerinti tájékoztatás. Ebben a körben az elsőfokú bíróság visszautalt az üzletszabályzatnak a szerződés részévé válása, valamint a kamat egyoldalú módosítása tekintetében tett ítéleti indoklására, rámutatott arra, hogy az üzletszabályzat egyes rendelkezéseinek az ítélettel megállapított érvénytelensége nem eredményezi az egész üzletszabályzat érvénytelenségét.

Az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a szerződés bírósági módosítását célzó kereseti kérelmét. Ebben a részben úgy találta, hogy bár a peres felek közötti jogviszony tartós jogviszornak minősül, a Ptk. 241. §-ának bírósági szerződésmódosításra vonatkozó feltételei nem állnak fenn. Egy 25 éves időtartamra vállalt fizetési kötelezettségnél a szerződő fél a szerződés megkötésekor logikusan számolhat azzal, hogy a fizetési kötelezettséggel érintett igen hosszú, több évtizedes időtartam alatt akár a családi kötelek, akár a családi struktúra, akár az egyes családtagok száma, akár a család kiadásai és bevételei igen nagy valószínűséggel változásokon fognak keresztül menni. Az olyan körülményváltozás pedig, amellyel a fél a szerződés megkötésekor megfelelően, gondos eljárás mellett, reálisan számolhatott, bírósági szerződésmódosítást nem alapoz meg. A havi lízingdíjak emelkedését eredményező forint - svájci frank árfolyamának piaci változása az ügyleti kockázat azon körébe esett, amellyel a felperes a szerződés megkötésekor kellően gondos eljárás mellett számolhatott.

Az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a szerződés megszűnésének a Ptk. 312. §-ának (1)-(2) bekezdéseire alapított kereseti kérelmet sem. A gazdasági lehetetlenülésre vonatkozó hivatkozás nem alapos, mivel a szerződés időtartamára figyelemmel a gazdasági tényezőknek és a piaci viszonyoknak a változására, a családi bevételek esetleges hátrányos

változására, az árfolyamváltozásokra kellően gondos eljárás mellett a szerződés megkötésekor a felperes számíthatott.

A perköltség viseléséről az elsőfokú bíróság a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján határozott a részleges pernyertességre és pervesztességre figyelemmel úgy, hogy a peres felek költségeiket maguk kötelesek viselni. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest a részleges érvénytelenség megállapítására figyelemmel az annak tárgyában megállapítható illetékalap után számított le nem rótt eljárási illeték megfizetésére, míg a 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján a felperes személyes költségmentességére figyelemmel a felperes eljárási illeték megfizetésére vonatkozó kötelezettségét mellőzte.

E körben az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felperes kereseti kérelmei nem pusztán megállapítás, hanem tartalmilag marasztalás iránti elemeket is magukban foglaltak, ezért a kereset teljesítésének a Pp. 123. §-ában foglalt eljárásjogi szabályozás nem képezte akadályát, arra a körülményre figyelemmel sem, hogy a szerződés alapján a felperessel szemben lakás kiürítése iránt végrehajtási eljárás, az adott végrehajtás megszüntetése iránt pedig per van folyamatban. 2012. május 26. napjától kezdődő hatállyal a 2012. évi LX. törvény 1. §-ával a Ptk-ba beiktatásra került a 239/A. §-ának (1) bekezdése, amely értelmében a fél a szerződés érvénytelenségének a megállapítását anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek az alkalmazását is kérné. A vonatkozó rendelkezés ugyanakkor nem annullálta a Pp. 123. §-ának jogmegóvási feltételét, amely az elsőfokú bíróság álláspontja szerint fennáll, hiszen a járásbíróság hatáskörébe tartozó soron kívüli és speciális eljárásjogi szabályozással terhelt végrehajtás megszüntetése iránti per pusztán a szerződés alapján támasztott alaptalan követelések elhárítására lehet alkalmas, ám a szerződő félnek anyagi jogilag akceptálható igénye állhat fenn arra vonatkozóan, hogy a szerződés érvényessége kérdéskörében az arra speciálisan hatáskörrel rendelkező bíróság, nem speciális eljárás keretében hozzon érdemi döntést, az érdemi döntés pedig nem pusztán az alaptalan követelés elhárításában manifesztálódjon, hanem azt meghaladóan anyagi jogi jogerőt teremtő rendelkezéssel rendezze a felek jogviszonyát.

Az első fokú ítélettel szemben mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztettek elő.

A felperes fellebbezésében kérte az első fokú ítélet megváltoztatását és a keresetének teljes egészében helyt adást, az alperesnek első- és másodfokú perköltségében marasztalását. A fellebbezésben előadta - a keresetben hivatkozottak szerint -, hogy a Hpt. csak a 2010. évtől ismeri a deviza alapú szerződés fogalmát, az elnevezéstől függetlenül a perbeli lízingszerződés esetében a kirovó deviza a forint és nem a svájci frank volt, ezért az alperesi árfolyam-nyilvántartás jogellenes. Az alperes nem tett eleget a deviza alapú ügyletre és az árfolyamváltozásra vonatkozó kellő pontosságú tájékoztatási kötelezettségének, a felperesre hátrányos jelentős árfolyameltérés lehetőségéről csak általánosság szintjén adott tájékoztatást. Fenntartotta a közjegyzői okirati kényszerre vonatkozó előadását; a közjegyzői kötelezettségvállalást az alperes írta elő, annak költségeit a felperessel fizettette meg. Mivel körülményei folytán, hiszen nem volt saját

pénze, a felperes kényszerült hitelt felvenni életfeltételei javítása érdekében, ezért a kényszer megvalósult. Kifogásolta, hogy a kamat és a költségek egy része tekintetében az elsőfokú bíróság elismerte a szerződés semmisségét, ugyanakkor más költségek, így az árfolyamváltozás esetére, a jogalap azonosságára ellenére sem.

Az alperes fellebbezésében az első fokú ítélet megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását, a felperesnek első- és másodfokú perköltségében marasztalását kérte. Rámutatott arra, hogy a felperes a keresetében nemcsak az érvénytelenség megállapítását, hanem az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását is kérte. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság jogszabálysértően nem rendelkezett az érvénytelenség jogkövetkezményének tényleges alkalmazásáról. Nem tekinthető ugyanis az eredeti állapot helyreállításának az, hogy az ítélet indokolása csak utalt arra, hogy az alperesnek elszámolást kell készítenie. Akkor járt volna el helyesen az elsőfokú bíróság, ha nemcsak arról rendelkezett volna, hogy az érvénytelenség jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása, hanem arról is, hogy az eredeti állapot helyreállításának pontosan milyen módon kell megtörténnie. Az ítéletnek már a konkrét, számszerűsített elszámolást is tartalmaznia kellene, ebből a célból a perben igazságügyi szakértőt kellett volna kirendelni, és erre vonatkozóan a feleket tájékoztatni kellett volna.

Nem osztotta a kamatbázisra vonatkozó rendelkezések érvénytelenségét megállapító ítéleti rendelkezést. A felek között létrejött lízingszerződés IV.2. pontja kimondja, hogy a szerződéssel létrehozott jogviszony elválaszthatatlan részét képezi az üzletszabályzat és a hirdetmény. Az üzletszabályzat világosan és mindenki számára érthetően meghatározta, hogy a kamatláb a kamatfelár és a kamatbázis összege. A kamatbázis fogalom-meghatározásában kimondta, hogy az a CHF LIBOR-t jelenti, az aktuális hirdetmény tartalmazta, hogy milyen időtartamra jegyzett CHF LIBOR-t kell figyelembe venni a szerződés esetében, azaz három havi CHF LIBOR-t. Az okiratok együttesen értelmezhetők, nincs annak jelentősége, hogy külön a lízingszerződés nem tartalmazta a kamatbázist, hiszen a szerződés nem vizsgálható az üzletszabályzat nélkül. Az alperesnek nem áll fenn arra vonatkozó kötelezettsége, hogy az üzletszabályzat bármely rendelkezését figyelemfelhívásként félkövér betűszedéssel vagy más módon kiemelve. Mivel a hirdetmény a kamatbázis vonatkozásában annak mértékét megjelölte, nem volt szükséges a kamat százalékos mértékben külön meghatározása. Amennyiben viszont a szerződés tartalmazná annak százalékos mértékét, tájékoztatásra nem lenne alkalmas, hiszen a CHF LIBOR értéke folyamatosan változik. Nem tekinthető a szokásostól lényegesen eltérő szerződési gyakorlatnak azon konstrukció, melyben a fizetendő kamat két összetevőből áll, számos hazai pénzintézet alkalmaz jelenleg is hasonló konstrukciót, ezért nem jogszabályi elvárás a külön figyelemfelhívó tájékoztatás. Téves az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezések érvénytelenségének a megállapítását kimondó ítéleti rendelkezés. Olyan rendelkezés, amely megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek, nem lehet tisztességtelen, ez ugyanis azt jelentené, hogy maga a jogszabály tartalmaz tisztességtelen rendelkezést. Rámutatott arra, hogy a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése csupán a szerződéskötést követően lépett hatályba, a 93/13 EKG irányelv közvetlen alkalmazására pedig csak akkor lenne lehetőség, ha a nemzeti jogszabályok ellentétben állnának az irányelv előírásaival. A szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. 209. §-a (1) bekezdésének követelményei megvalósultak, hiszen az üzletszabályzat és a hirdetmény világosan és érthetően

határozták meg a kamatbázisra vonatkozó szabályokat, ezáltal a felperes azokat megismerhette.

A hosszú távú szerződések esetében nem lehet a szerződéskötéskor előre meghatározni, hogy egy-egy adott körülmény módosulása a kamatok, díjak mértékének hány százalékos módosulását fogja eredményezni. A körülmények változása nem látható előre, a perbeli jogviszonyban alkalmazott rendelkezéshez képest pontosabb elemzést nem lehet készíteni. Az egyoldalú módosításra okot adó körülmények közös tulajdonsága, hogy amennyiben a meghatározott körülmények változnak, a pénzügyi intézmények pedig nem érvényesítik a változást az általuk megkötött ügyletek kamataiban, fennállhat a veszélye annak, hogy a betétesek pénzeit, a forrásait nem tudják visszafizetni, mivel az eszköz-forrás szerkezet egyensúlya megbomlik. Az egyoldalú szerződésmódosításra okot adnak a pénz- vagy tőkepiaci változások, a refinanszírozás költségeinek változásai, az ügyfél vagy a lízingügylet kockázati besorolásának változása, amelyek mind az adott pénzügyi intézménytől független körülmények, és melyek változását 20-30 évre előre látni nyilvánvalóan nem lehet, de amelyek az adott esetben konkrét számadatokkal mérhetőek. A feltételeket csakis a közép-kelet-európai közgazdasági és jogi környezet sajátosságainak figyelembe vétele mellett lehet vizsgálni. Egy olyan környezetben, ahol az infláció elenyésző, és stabil a fizetőeszköz, meg lehet jósolni szerződéskötéskor hosszú időtartamra a kamatok várható alakulását. Magyarország azonban nem tartozik ebbe a kategóriába, kiszámíthatatlan és kockázatos mind a közgazdasági, mind a jogi környezet. A kamatváltozásból eredő többletterhet nem lehet a pénzügyi intézményekre áthárítani, hiszen azoknak a forrásait vissza kell fizetniük. Ezzel együtt az alperes a szerződés fennállása alatt mindössze egy alkalommal, 2009. januárjától módosította a lízingügyletre vonatkozó kamatfelárat, amely 2,4 %-kal emelkedett, ugyanakkor a kamatbázis lecsökkent 2,2 %-ra, így a ténylegesen fizetendő kamatláb 0,2 %-kal emelkedett. Minderről az alperes a felperest szabályszerűen értesítette. Az egyoldalú szerződésmódosítás szerződésben kikötött elvi lehetőségét nem lehet elvontan vizsgálni úgy, hogy a ténylegesen megtörtént szerződésmódosítások vizsgálatára nem kerül sor, holott a konkrét módosítás során az alperes a körülményeket objektíven vizsgálta, az önkényesség minden formáját nélkülözve.

Nem osztotta a megnövekedett költségekre vonatkozó szerződéses rendelkezés érvénytelenségének a megállapítását meghatározó ítéleti rendelkezést sem. Rámutatott arra, hogy a felperesnek nem volt kötelező az alperessel szerződést kötnie, az alperes adott pénzt a felperesnek, a más pénzt használó felperesnek a kapott összeget szerződésszerűen vissza kellett fizetnie. A pénzügyi közvetítői rendszer lényege, hogy a pénzügyi közvetítők a nem várt, előre be nem kalkulálható költségeket áthárítják azokra, akik miatt a rendszert működtetik, azaz a velük szerződést kötő ügyfelekre. A pénzügyi intézmények nem non-profit társaságok, ezért semmilyen ésszerű indok alapján nem várható el tőlük, hogy nyereségüket átadják, vagy akár megosszák a velük szerződő ügyfelekkel. Nem értelmezhető ezért az első fokú ítélet indokolása abban, hogy a felperes oldalán megnövekedett költségeknek az alperesre átháríthatóaknak kellene lenniük, a felperesnek más pénzt saját életkörülményei változásától függetlenül is vissza kell fizetnie.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében a felperes fellebbezésével érintett részében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte. Kifejtette, hogy a Hpt. már a perbeli szerződés

megkötésekor is tartalmazott szabályozást a deviza alapú szerződésekre vonatkozóan, jogszabály az alkalmazott konstrukciót nem tiltotta. Téves a felperes azon álláspontja, miszerint a kirovó pénznem a forint, míg a lerovó pénznem a svájci frank lenne, hiszen ez a deviza alapú ügyletek tartalmával teljesen ellentétes. Az alperes által finanszírozott összeg devizában van nyilvántartva, ezáltal a kirovó pénznem a svájci frank. Az alperes devizában határozta meg a havi lízingdíjak összegét, azonban a felperesnek a teljesítés napján irányadó árfolyam szerinti forint összeget kellett teljesítenie, ezáltal a lerovó pénznem a forint. Önmagában az a körülmény, hogy a felek a szerződési feltételeket egyedileg nem tárgyalták nem, még nem igazolja, hogy ezáltal tisztességtelenek is lennének. Az árfolyamváltozás nem költség, annak számszerű meghatározása, becslése a szerződésnek nem kötelező tartalmi eleme. A felperes a szerződéskötéskor aláírta azon kockázatfeltáró nyilatkozatot, amelyben vállalta az árfolyamváltozás következményeit. Ebben a részben az alperes nem vezette félre a felperest, hiszen nem ismerhette előre az árfolyamváltozások jövőbeli alakulását. A felperes által hivatkozott Hpt. 78. §-ának (4) bekezdése a pénzügyi intézmények prudens működésére vonatkozik, ezáltal a perbeli szerződés érvényességét nem érinti. A felperes saját anyagi forrásait az alperestől a lízingszerződés alapján kapott finanszírozott összeggel kívánta kiegészíteni. Az alperes volt az, aki pénzt nyújtott a felperes részére, jogosult volt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot a szerződéskötés feltételül kikötni. A közjegyzői díj mint a szerződéskötés díja értelemszerűen terhelte a felperest, hiszen a felperes volt az, aki szerződést kívánt kötni az alperessel. Bár nem osztja az elsőfokú bíróságnak a keresetnek részben helyt adó álláspontját, de megállapítható, hogy egyes költségelemek tekintetében meghatározott érvénytelenség nem jelenti egyben valamennyi egyéb költségelem érvénytelenségét. A Hpt. 213. §-ának rendelkezése pedig nem alkalmazható, hiszen a pénzügyi lízingszerződés nem tekinthető kölcsönszerződésnek.

Az ítéltábla a fellebbezéseket a következők szerint nem találta alaposnak:

Az elsőfokú bíróság a per eldöntése szempontjából releváns tényállást a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, az érdemi döntése is helytálló, a jogi indokolását az ítéltábla kisebb részben pontosítja.

Az alperes a fellebbezésében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az eljárási szabályokat azzal, hogy nem rendelkezett az érvénytelennek minősített szerződéses rendelkezések alapján teljesített fizetési kötelezettségek visszatérítéséről.

A Pp. 3. §-ának (2) bekezdése szerint a bíróság - a törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A polgári per jog rendelkezési alapelvéből következően a kérelemhez kötöttségnek a Pp. 215. §-ában részletezett szabályai alapján a döntés nem terjeszkedhet túl a kereseti kérelmen illetőleg az ellenkérelmen.

Az ítéltábla minden részében osztotta az elsőfokú bíróságnak a Pp. 123. §-a szerinti konjunktív feltételek fennállásával kapcsolatos indokolását, így azt, hogy az

érvénytelenségnek és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a megállapítását a felperes attól függetlenül kérhette, hogy végrehajtás megszüntetési per egyidejűleg folyamatban van, mivel a felperesnek elismert érdeke fűződik ahhoz, hogy nem csupán az alaptalan követelés elhárítását, hanem a szerződés érvényessége körében a felek jogviszonyának a rendezését is kérhesse, amelyre irányuló igény előterjesztése az alperessel szemben fennálló jogainak a megóvása végett szükséges. Ezzel együtt a folyamatban lévő perekben is alkalmazandó Ptk. 239/A. §-ának (1) bekezdése szerint a felperes kérhette a szerződés érvénytelenségének illetve részleges érvénytelenségének a megállapítását anélkül is, hogy az érvénytelenség meghatározott jogkövetkezményének az alkalmazását is igényelte volna.

Mindkét jogszabályhely értelmében nem volt tehát akadálya önmagában a megállapítási kereset előterjesztésének, tekintettel azonban a Pp. 122. §-ának (1)-(2) bekezdéseiben foglalt kizáró feltételek hiányára, ezzel együtt a felperes az érvénytelenséghez (vagylagosan bírói szerződésmódosításhoz, lehetetlenüléshez) kapcsolódó marasztalási keresetet is előterjeszthetett. Ha a fél a szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási keresetet terjeszt elő, ebben az esetben a keresetben pontosan meg kell jelölnie, hogy az érvénytelenség mely törvényi jogkövetkezményének alkalmazását és milyen tartalommal kéri a bíróságtól (2/2010.(VI.28.) PK vélemény 2. pont). Amennyiben a keresetlevél megfelel a Pp. 121. §-ában foglalt tartalmi követelményeknek, a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése és 215. §-a szerint a bíróságnak az így előadott határozott kereseti kérelemről, és nem többről kell döntenie. A perbeli esetben a felperes a teljes illetve részleges érvénytelenség jogkövetkezményeinek az alkalmazását olyan módon kérte, hogy fizetési kötelezettsége a szerződéskori fizetési kötelezettségével azonos összegű legyen a jövőre nézve. Maga a felperes sem vitatta - és a per adataiból egyértelműen megállapítható -, hogy az általa már teljesített összeget lényegesen meghaladja, még az érvénytelenség megállapítása esetében is, a jövőbeni fizetési kötelezettsége. A felperes nem terjesztett elő a túlfizetés visszatérítésére kötelező határozott kereseti kérelmet. Az ítéletábra osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját azzal kapcsolatban, hogy a felperes által kért jogkövetkezmény - az érvénytelenség orvoslása, hatályossá nyilvánítás - alkalmazására a Ptk. 237. §-a (2) bekezdésében írt jogszabályi feltételek hiányában nem volt törvényes lehetőség, ebből következően az anyagi jogi és eljárásjogi rendelkezésekkel összhangban járt el az elsőfokú bíróság, amikor a részleges érvénytelenség jogkövetkezményét az 1/2010.(VI.28.) Pk vélemény 2. pontjával összhangban azzal rendezte, amely szerint az érvénytelennek talált szerződéses kikötések a szerződéskötés napjától kezdődően nem jelentenek kötelezettséget a felperesre nézve, egyebekben a kikötések mellőzésével a szerződés a feleket változatlanul feltételekkel köti.

A szerződéskötés idején hatályos szabályozás az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekkel kapcsolatban az általános szabályoktól eltérő rendelkezéseket három esetben vezetett be. *Egyrészt* a szerződések létrejöttének elismert módjaihoz képest - úgymint a felek, alaki kényszer hiányában, írásban, szóban vagy akár ráutaló magatartással is kifejezhetik a szerződés létrehozására irányuló konszenzusukat - a Ptk. 205/B.§-ának előírásai értelmében az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta; ehhez képest azonban külön tájékoztatni kell a másik felet arról az általános szerződési feltételről,

amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban a felek között alkalmazott kikötéstől eltér, és ilyen feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél - a külön, figyelemfelhívó tájékoztatást követően - kifejezetten elfogadta. Ehhez kapcsolódik a 205/C. § azon rendelkezése, hogy ha az általános szerződési feltétel és a szerződés más feltétele egymástól eltér, az utóbbi válik a szerződés részévé. *Másrészt* a nyilatkozási elv főszabályához képest a Ptk. 207.§-ának (2) bekezdése kimondja, hogy ha az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. *Harmadrészt* az alkalmazott szerződési feltétel tisztességtelensége esetén a Ptk. 209.-209/D.§-ainak szabályai speciális érvénytelenségi okot hoznak létre: az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötések ebből az okból a sérelmet szenvedett fél által megtámadhatóak, azonban ugyanezen az alapon a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis.

A szerződéskötés idejében hatályos szabályozás része volt a Ptk.-t módosító 1997. évi CXIX. törvény 11. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Tanács a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvnek megfelelést szolgáló, a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet, amely 1. §-ának (1) bekezdése határozta meg a fogyasztói szerződésben feltétlenül tisztességtelennek minősülő szerződési feltételeket („fekete lista”), és amely 2. §-a határozta meg a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek minősülő szerződési feltételeket („szürke lista”).

A kereset döntő részében a felek között létrejött lízingszerződés érvénytelenségét a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján a hivatkozott kikötések tisztességtelensége miatt kérte megállapítani. A jogszabályhely értelmében fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A per eldöntése szempontjából ezért mindenekelőtt abban kellett állást foglalni, hogy a felek között létrejött lízingszerződés fogyasztói szerződésnek, a sérelmezett szerződéses kikötések pedig általános szerződési feltételeknek vagy az alperes által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses feltételeknek minősülnek-e.

A Ptk. 205/A. §-ának (1) bekezdése szerint általános szerződési feltételnek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatároz, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg, míg a 685. §-ának e) pontja értelmében fogyasztói szerződés az a szerződés, amely fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti; fogyasztó pedig a jogszabályhely d) pontja

szerint a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a per adataiból az következik, hogy a finanszírozási ajánlatban rögzített és a felperes által elfogadott tartalmi elemek - a vételár, az önerő, a finanszírozott összeg, a futamidő és a devizanem - kivételével a szerződés feltételeit a felek egyedileg nem tárgyalták meg, a pénzügyi lízingszerződés, az üzletszabályzat és a hirdetmény valamennyi rendelkezését az alperes több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a felperes közreműködése nélkül előre meghatározta, továbbá az alperes gazdálkodó szervezet, a felperes pedig a gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül eső célból szerződést kötő fogyasztó, ezért a Ptk. 205/A. §-ának (1) bekezdése és 685. §-ának e) pontja értelmében a szerződési feltételek - azok elhelyezésétől függetlenül - általános szerződési feltételként fogyasztói szerződés részévé váló feltételek.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 205/B. §-a (2) bekezdésének a megfelelő rendszertani értelmezése alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a külön figyelemfelhívó tájékoztatás elmaradása miatt a kamatbázisra vonatkozó rendelkezések nem váltak a szerződés részévé.

A perben rendelkezésre álló adatok alapján egyértelmű, és az alperes sem vonta kétségbe, hogy elmaradt a külön figyelemfelhívó tájékoztatás közzélése és ennek alapján a kifejezett felperesi elfogadás arra vonatkozóan, hogy a felperes által fizetendő ügyleti kamat nem csupán az egyedi lízingszerződésben meghatározott kamatfelár, hanem a kamatfelár és csak az üzletszabályzatban és a hirdetményben rögzített kamatbázis összege.

Az alperes a fellebbezésében arra hivatkozott, hogy nem terhelte külön figyelemfelhívó tájékoztatás közzétételének a kötelezettsége, mivel nem tér el lényegesen a szokásos szerződési gyakorlattól azon konstrukció, amelyben a fizetendő kamat két összetevőből áll, az üzletszabályzat pedig a kamat összetevője szempontjából világos és mindenki számára érthető.

Az ítélet tábla nem osztotta a szokásos szerződési gyakorlat fogalmának az alperes általi az értelmezését. A bírói gyakorlat ugyan nem alakított ki olyan tipikus kikötéseket, amelyeket a szokásos szerződési gyakorlattól lényegesen eltérőnek minősít - kivételnek tekinthető a jogalkalmazásban egyértelműen a választottbírósági kikötés -, azonban a tömegesen előforduló szerződések jellemző gyakorlatából következően állást lehet foglalni abban, hogy az adott kikötés lényegesen eltér-e a szokásos szerződési gyakorlattól. Az ítélet tábla ebben a részben is osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. Az alperes hivatkozása legfeljebb abban az esetben lenne alapos, ha a jogszabályi feltétel nem a szokásos, hanem a kivételes szerződési gyakorlatot tartalmazná. Abból a körülményből ugyanis, hogy létezik olyan konstrukció, amely a fizetendő ügyleti kamatot két részre bontja, még nem következik az, hogy ez lenne a szokásos szerződési gyakorlat. Ezzel szemben a pénz visszafizetésének a kötelezettséget tartalmazó szerződés esetében az tekinthető szokásos gyakorlatnak, ha a felek közötti egyedi szerződés tartalmazza - összhangban a Ptk. 232. §-ának (1) bekezdésével -, hogy az adósnak a tőkefizetési kötelezettségén felül milyen járulékokat - így ügyleti kamatot, meghatározott költségeket - kell teljesítenie, és az

általános szerződési feltételek részletezik az egyes fizetési kötelezettségek teljesítésének módját. Ehhez képest az alperes által a felperes közreműködése nélkül előre meghatározott, egyedileg meg nem tárgyalt azon szerződési feltételek, hogy a fizetendő kamat két részből áll, de az egyedi szerződés és a közjegyzői okirat csak annak egyik elemét tartalmazza, és ezzel szemben csak az üzletszabályzat és a hirdetmény hatályos szövegeinek célirányos tanulmányozása alapján állapítható meg az ügyleti kamat valódi mértéke - a szokásos szerződési gyakorlattól lényegesen eltértek, ezért külön figyelemfelhívó tájékoztatás és annak elfogadása hiányában a kamatbázisra vonatkozó rendelkezések a szerződés részévé nem váltak.

Az elsőfokú bíróság a kamatfelár egyoldalú módosítására vonatkozó szerződéses rendelkezések semmisségét a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján helytállóan állapította meg.

Helyesen foglalt úgy állást az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a szerződéskötéskor hatályos, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210. §-ának (3) bekezdése alapján jogosult volt az ügyfélre kedvezőtlen, egyoldalú szerződésmódosítás jogát kikötni, önmagában e kikötés - ha nem minősül tisztességtelennek - még nem semmis.

A polgári jog alapvető elveivel ellentétes azonban az alperesnek a fellebbezésben kifejtett azon álláspontja, hogy nem lehet tisztességtelen az olyan szerződéses rendelkezés, amely megfelel az egyes jogszabályi előírásoknak. A hivatkozott törvényi előírás ugyanis csak az egyoldalú szerződésmódosítás formai feltételeit írja elő, de nem annulálja a Ptk-nak az alkalmazott szerződési feltétel tartalmi követelményeire vonatkozó szabályait.

A 2006. március 1. napjától hatályos magyarországi szabályozás az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló kikötés tisztességtelen voltához a megtámadhatóság; a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, valamint a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt kikötés tisztességtelenségéhez a semmisség jogkövetkezményét kapcsolja. Az egyes jogszabályhelyek értelmezése alapján a szerződéskötéskor hatályos szabályozás szerint a szerződési feltétel tisztességtelensége két esetkörben állapítható meg, amelyek közül az egyik esetkörben a jogalkotó által meghatározott körülmények fennállása esetén a bíróságnak kötelező megállapítania a feltétel tisztességtelenségét (ez a speciális szabályozás), míg a másik esetkörben a jogalkotó által meghatározott szempontok szerint a bíróság mérlegelési körébe tartozik, hogy a feltétel tisztességtelennek tekinthető-e (ez az általános szabályozás). A bíróság köteles megállapítani a feltétel tisztességtelenségét a Ptk. 209. §-ának (4) bekezdése alapján, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető, valamint a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. §-ának (1) bekezdése a-j) pontjaiban és - ellenkező bizonyítás hiányában - a 2. §-ának a-j) pontjaiban nevesített feltételek esetén. Egyébként, a speciális feltételek hiányában, a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alkalmazásával a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy a feltétel tisztességtelennek minősül-e azért, mert megállapítható, hogy annak alkalmazója a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel

támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg; a bírói mérlegeléshez pedig a jogalkotó a jogszabályhely (2) bekezdésében ad szempontokat, amely szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A hatályos szabályozás továbbá a feltétel tisztességtelensége alól két kivételt is létrehoz: a Ptk. 209.§-ának (5) bekezdése szerint a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek; míg a (6) bekezdés szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. A perbeli esetben azonban az alperes téves hivatkozásával szemben a Ptk. 209. §-a (5) bekezdése alkalmazásának nincs helye, mivel nem létezik olyan külön jogszabály - sem a Hpt., sem a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet - amely az alkalmazandó szerződési feltételeket, vagy azok meghatározásának módját írná elő. Az alperes értelmezése akkor lenne helyes, ha a jogszabály magát az ok-listát határozná meg, ezzel szemben a szabályozás éppen fordított: azokat a körülményeket állapítja meg, amelyek esetén a feltétel tisztességtelennek minősül.

A per eldöntése szempontjából releváns 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2.§-ának d) pontja értelmében az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni azt a szerződési feltételt, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás mértékét megemelje, vagy lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali elállni vagy azt felmondani.

A fenti rendelkezésből az következik, hogy a szerződési feltétel akkor nem tisztességtelen, ha az egyoldalú szerződésmódosításnak a szerződésben meghatározott alapos oka van, és ilyen esetben a fogyasztó jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni vagy azt felmondani.

A kamatfelár módosítására vonatkozó kikötés azonban ezen két, a tisztességtelenséget kizáró feltétel egyikét sem teljesíti.

A pénzügyi lízingszerződés I.2. pontja határozza meg azokat az alapos okokat, amelyek bekövetkezése mellett jogosult az alperes a kamatfelár mértékét módosítani. Ezek az okok: a pénz- vagy tőkepiaci változások, a refinanszírozás költségeinek változása, az ügyfél vagy a lízingügylet kockázati besorolásának változása.

A kamatfelár módosítására vonatkozó kikötés tisztességtelen és ezáltal érvénytelen volta nem önmagában az első fokú ítéletben többször hivatkozott, jogszabálynak nem minősülő 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjából, hanem a Hpt. 210. §-ának a szerződéskötés

idején hatályos (3) bekezdéséből, továbbá a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdéséből, 209/A. §-ának (2) bekezdéséből, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2. §-ának d) pontjából következett. A szerződésben meghatározott alapos ok tisztességes vagy tisztességtelen voltának az értelmezéséhez azonban már valóban segítséget nyújt a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontja.

A szerződésmódosításra jogosító rendelkezés körében a kikötés tisztességtelensége szempontjából valamennyi okot vizsgálat alá kell vonni. Ennek során az alperes konjunktív feltételeket határozott meg. Az ítéletábra ugyan a refinanszírozás költségeinek a változását, az ügyfél vagy a lízingügylet kockázati besorolásának a változását kellően világosnak, érthetőnek, objektív, a felektől független, a módosítás időpontjában ellenőrizhető kikötésnek találta, ez a követelmény azonban nem érvényesült a pénz- vagy tőkepiaci viszonyok változásának a szerződésmódosításra jogosító kikötése esetében. A szerződés egyoldalú módosítására okot adó ezen feltétel meghatározása az alperes részéről képlékeny, megfoghatatlan volt. Az alperesi pénzügyi közvetítő szerv működése a pénzpiaci, devizapiaci és a jogszabályi környezet által behatárolt, ezért ahhoz, hogy egyoldalúan módosíthassa a kamatfelár mértékét, konkrétabb meghatározások lettek volna szükségesek. A nem kellően egyértelmű, a szubjektivitásra lehetőséget teremtő kikötés önmagában megalapozza a szerződési feltétel tisztességtelen voltát.

Ezzel együtt sem a pénzügyi lízingszerződés, sem az üzletszabályzat nem tartalmazott a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2. §-ának d) pontjában rögzített jogszabályi követelménnyel szemben olyan kikötést, amely a szerződésmódosítás adott esetére lehetőséget teremtett volna a fogyasztónak minősülő felperes javára a szerződéstől azonnali hatállyal elállás vagy felmondás jogának a gyakorlására, ilyen jogosultságot egyáltalán nem is tartalmazott. Ebből következően a tisztességtelen szerződési kikötés már ebből az okból is megállapítható.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a kamatfelár egyoldalú módosítására jogosító rendelkezések érvénytelenségét.

Az Üzletszabályzat az alperesi költségek egyoldalú áthárítására jogosító 9.1.6. pontjának a rendelkezéseivel kapcsolatban helytállóan hivatkozott arra a fellebbezésében az alperes, hogy a perbeli szerződés megkötésének időpontjában nem volt olyan jogszabályi rendelkezés, amely az alperes kötelezettségévé tette volna, hogy a megnövekedett költségek viselését a peres felek egymás között megosszák, vagy adott esetben kötelező legyen figyelembe venni a felperes esetleges megnövekedett költségeinek a felperes javára elszámolását. Ezzel szemben - ellentétben a vállalkozási szerződésnél a Ptk. 391. §-ának (1) bekezdésén alapuló vállalkozói költségviselési kötelezettséggel - nincs annak jogszabályi akadálya, hogy az egyik szerződő fél által rendelkezésre bocsátott pénz visszafizetési kötelezettségét tartalmazó szerződés esetén a szerződési feltételeket a felek úgy határozzák meg, hogy a szerződéskötéskor kellő pontossággal, egyértelműen rögzített okok lehetőséget teremtenek a szerződés olyan tartalmú módosítására, hogy a megnövekedett költségeket kizárólag a pénz visszafizetésére köteles fél - tehát a perbeli esetben a felperes - legyen köteles viselni anélkül, hogy egyidejűleg az esetleges

előnyökből részesítésről vagy a saját oldalon azonos körülmények miatt bekövetkező költségnövekedés áthárításáról rendelkeztek volna.

Ezzel együtt az üzletszabályzatnak az alperest a költségek egyoldalú áthárítására jogosító 9.1.6. pontjának a rendelkezése a szerződéskötéskor hatályos 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2. §-a d) pontjának a rendelkezéseiben foglalt további feltételt nem teljesítette. A szerződésmódosításra jogosultságot teremtő okok ugyan a Ptk. 209. §-ának (1) és (4) bekezdésére figyelemmel kellően világosnak, érthetőnek, az adott módosítás megtörténte ellenőrizhetőnek, a szubjektivitást kizárónak minősülnek, ugyanakkor a szerződés nem kapcsolja a kikötéshez a fogyasztó felperes azonnali hatállyal elállásának vagy felmondásának a jogát, ilyen rendelkezést sem az egyedi lízingszerződés, sem az üzletszabályzat nem tartalmaz. A jogszabályi követelmény hiányában ezért az alperest a költségek egyoldalú áthárítására jogosító rendelkezések is tisztességtelenek, így a Ptk. 209/A. §-ának (2) bekezdéséből következően semmisnek minősül.

Mindebből következően érdemben helyes az elsőfokú bíróságnak az üzletszabályzat a költségek egyoldalú áthárítására vonatkozó 9.1.6. pontja érvénytelenségét megállapító rendelkezése.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 237. §-ának (1) és (2) bekezdései, valamint a Pp. 215. §-a alapján, az előterjesztett keresetre figyelemmel, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően állapította meg, hogy az érvénytelen szerződéses kikötések a szerződéskötés napjától, azaz 2008. június 17. napjától kezdődően nem jelentenek kötelezettséget a felperesre nézve, míg a felek közötti lízingszerződés e kikötések mellőzésével egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket.

A felperes fellebbezési hivatkozásával szemben a Kockázatfeltáró nyilatkozat a deviza alapú lízing lényegéről, az árfolyamváltozás kockázatáról kellő pontosságú, a fogyasztó felperes számára értelmezhető és érthető tájékoztatást nyújtott, részletesebb tájékoztatás az ítélet tábla álláspontja szerint sem volt elvárható az alperestől. Csupán a feltételezés szintjén maradt - és erre vonatkozóan a felperes nem is ajánlott fel semmilyen bizonyítékot -, amely szerint az alperesnek már a szerződéskötéskor tudomása volt a forint - svájci frank árfolyam későbbiekben a felperesre rendkívül hátrányos megváltozásáról. A szerződéskötés időpontjában jogszabály ugyan még külön nem nevesítette a deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízing szerződést, azonban a Ptk. 200. §-ának (1) bekezdéséből következő szerződési szabadság alapján ilyen tartalmú szerződés megkötése, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában, nem volt tiltott. A felperes a fellebbezésében lényegében csak megismételte a keresetben előadott hivatkozásait, a kereset adatainak talált részével kapcsolatban az elsőfokú bíróság részletes indokolást adott, az irányadó jogszabályokat megfelelően értelmezte, az elfoglalt jogi álláspontja minden tekintetben helytálló, azzal az ítélet tábla egyetértett, és a fentieken túl azokat külön megismételni nem kívánja.

Összességében mindkét fellebbezés adatainak bizonyult, ezért az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a szükséges kiegészítésekkel a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helyben hagyta.

A felek pervesztességének aránya között nem volt számottevő különbség, ezért az ítélet tábla a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy mindegyik fél viseli a saját költségét.

Az alperes a fellebbezése eredménytelensége folytán a lerótt fellebbezési illetéket viselni tartozik, míg a felperes személyes költségmentessége folytán az általa le nem rótt fellebbezési illeték a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén maradt.

D e b r e c e n, 2013. szeptember 26.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró,
Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő